

Békés megye turizmusának elemzése 2008–2018 közötti időszakban

Glózik Klára

Békés megye turizmusa az elmúlt közel egy évtized alatt nagy változáson esett át. Egyre több turista érkezik a dél-alföldi régió legkeletibb megyéjébe. Mindez köszönhető az elmúlt évek turisztikai fejlesztéseinek, a TDM-ek létrejöttének és nem utolsósorban a nagyarányú marketing munkának. Ugyanakkor a megye lakosságának száma csökken, a megélhetési mutatók az országos átlagnál jóval alacsonyabbak. Mi okozhatja ezt az ellentétet, hiszen a turisták többnyire azokat a helyeket keresik fel, ahol a helyiek is jól érzik magukat. Erre a kérdésre igyekszem válaszokat keresni tanulmányomban.

Kulcsszavak: Békés megye, turizmus, vendégforgalom, attrakció, pályázati forrás

1. Bevezető

Békés megye turizmusa az elmúlt közel egy évtized alatt nagy változáson esett át. Egyre több turista érkezik a dél-alföldi régió legkeletibb megyéjébe. Mindez köszönhető az elmúlt évek turisztikai fejlesztéseinek, a TDM-ek létrejöttének és nem utolsósorban a nagyarányú marketing munkának. Ugyanakkor a megye lakosságának száma csökken, a megélhetési mutatók az országos átlagnál jóval alacsonyabbak. Mi okozhatja ezt az ellentétet, hiszen a turisták többnyire azokat a helyeket keresik fel, ahol a helyiek is jól érzik magukat. Erre a kérdésre igyekszem válaszokat keresni tanulmányomban.

2. Békés megye bemutatása

2.1. Békés megye elhelyezkedése

Békés megye mai területe az 1950-ben végrehajtott átszervezéssel alakult ki, amikor kijelölték új székhelyét, a térség vasúti csomópontjával, ipari és kereskedelmi központjával szolgáló Békéscsabát. (Erdész 2010)

A rendszerváltozást követően és Magyarország európai uniós csatlakozása után Békés megye legfontosabb gazdasági feladata az lett volna, hogy felzárkózzon az ország és az Európai Unió fejlettebb térségeihez. Ez sajnos nem igazán látványos, 2004 óta (2018-ig) az EU átlagában kifejezett egy főre jutó GDP tekintetében a megye csupán 3 százalékpontot tudott javítani (39-ről 42-re), míg a Dél-Alföldi régió 9-et (51 százalékpontra), hazánk egésze pedig 11-et (71 százalékpontra). (Forrás: Eurostat 2020)

Békés megye az ország dél-keleti részén, a Körös és a régi Maros folyók hordalékán fekszik. Dél-keleti határa a mintegy 140 km hosszú magyar-román határszakasz, északon Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok, nyugaton Csongrád megyével határos.

1. ábra Békés megye térképe

Forrás: www.ishm.elte.hu

A fővárosból Kecskemétiig az M5-ös autópályán, majd onnan a 44-es főútvonalon illetve most már 2019 októbere óta az M44-es autópályán közelíthető meg, míg vasúton a Budapest–Szolnok–Mezőtúr–Békéscsaba–Lőkösháza nemzetközi vonalon, amelynek keleti végpontja a román főváros Bukarest. A Békéscsaba és Gyula közötti repülőtérrel keresztül is elérhető a térség. 1300 méter hosszú és 30 méter széles szilárd burkolatú kifutópálya fogadja és indítja az 50–60 fő befogadására alkalmas repülőgépeket, amelyek hatótávolsága Európa szinte bármely pontjának elérhetőségét teszi lehetővé.

Békés megye teljes területe az Alföld sík vidékén helyezkedik el. A békési térség Magyarország egyik legmélyebben fekvő, legegyszerűsebb domborzatú területe, amelyet a Körösök szelnek át. Természetes vizei a Körösök, a Berettyó és a folyókat övező holtágak, amelyek vízminősége tiszta, halállományuk gazdag. Békésben található a közel 29 ezer hektáros Körös-Maros Nemzeti Park, amely országos jelentőségű védett terület, de számos további helyi jelentőségű védett területtel, értékkel és gazdag vadállománnyal is rendelkezik.

A megyére az óriásfalvas településhálózat a jellemző, jelenleg 75 közigazgatásilag önálló településsel rendelkezik, melyből 20 város, 55 pedig község. Legnagyobb népességű és legrégebbi városai: Gyula, Békéscsaba, amely a megye székhelye és megyei jogú városi rangot visel, valamint Orosháza, Békés és Szarvas.

2.2. Turisztikai vonzerők: természeti értékék

A megyében több mint tíz termál illetve gyógyfürdő van, azaz szinte minden nagyobb városuk rendelkezik saját fürdővel, a megye tehát egy valóságos „fürdőköztársaság”. E „fürdőköztársaság” két legnevesebb oszlopa a Gyulai Várfürdő és Orosháza melletti Gyopárosfürdő. Békés-megye egyik legjelentősebb attrakciója az egykori Almásy kastély parkjában létesült világhíres Gyulai Várfürdő, mely nemrégiben egy exkluzív szaunaparkkal és AquaPalotával is bővült. Az Orosháza melletti Gyopárosfürdőn gyógy-, park- és élményfürdő a gyógyászat mellett szintén wellness-központtal és szaunaparkkal is rendelkezik, valamint két óriás csúszdával felszerelt élménymedence tartozik hozzá. A szép kilátást nyújtó víztorony, a tórendszer, a nagy zöldterület mind az ideérkezők aktív pihenését szolgálják. E közkeletű intézmények mellett, azonban több kisebb, ám kevésbé felkapott gyógyfürdő is működik Békéscsabán, Gyomaendrődön, Békésen és Szarvason is. (Forrás: Termálfürdők 2019) Maga a gyógyfürdők- és az erre épülő turizmusfejlődés útfüggő jelleget mutat (Lengyel–Bajmócy 2013), vagyis a korábban sikeres gyógyfürdők ma is zászlóshajóként viselkednek a turizmus tekintetében. Békés megyében több termál és gyógyfürdő működik, de egyedül Orosháza-Gyopárosfürdőnek vannak igazán történeti gyökerei, az is valójában a Gyopárosi-tó vizére épült, nem pedig a jelenlegi gyógyvízforrásra. (Glózik 2013)

A megyeszerte több nagyobb jól kiépített természetes fürdőhely található, ilyenek például a Békés melletti Dánfoki, vagy a Körösök összefolyásánál lévő Szanazugi szabadstrandok, valamint Magyarország ötödik legnagyobb állóvize, a Szarvas-Békésszentandrás közötti (Bikazugi) Hármaskörös holtág is egyre népszerűbb.

Békés megye kedvező természeti feltételekkel rendelkezik a lovas sportok számára, így fontos kiemelni a mezőhegyesi Nóniuszt, vagy a mezőhegyesi és füzesgyarmati lovas rendezvényeket. A turisták a megyében a fürdőzés mellett az aktív kikapcsolódás számos egyéb formáját is választhatják: a horgászatot, a vadászatot, a kenutúrát az élő és a holt Körösök szakaszain, valamint a kerékpáros túrázást. Mind ezek a vonzerők kedveznek a falusi szállásadásnak is.

A természeti értékeket őrzi a Körös-Maros Nemzeti Park, melynek védett östermészeti területe több mint 50 000 hektár. (Forrás: Körös-Maros Nemzeti Park 2019)

A Biharugra közelében elterülő Kis-Sárréten található hazánk és egyben Közép-Európa legnagyobb madárvártája, ami a Kárpát-medencében élő madarak vonulásának egyik legfontosabb állomása. Európában így Magyarországon is már csak itt a Dévaványa melletti ecsegi pusztában látható földrészünk legnagyobb testű madara a tűzok.

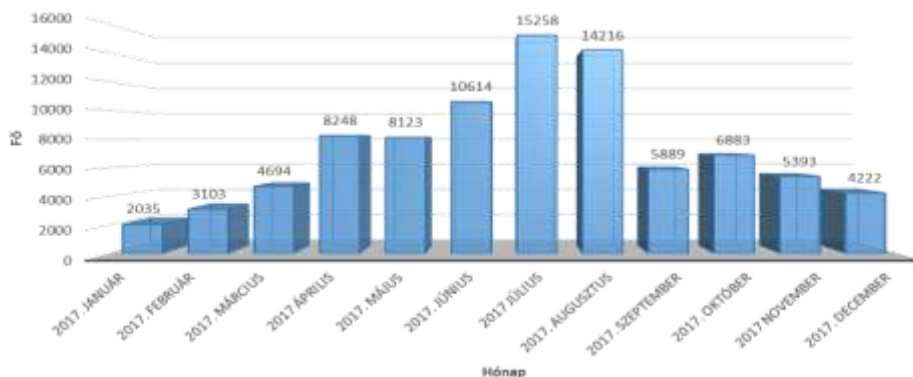
Szarvas látványossága a „Pepi-kert” néven ismert, a Hármaskörös egyik holtágának partján, 84 hektáron elterülő Szarvasi Arborétum, amely Magyarország legnagyobb és leglátogatottabb növénygyűjteménye. (Forrás: Arborétum 2019) Az erdőkben és fás területekben szegény hatalmas alföldi pusztá közepén igazi különlegesség, ez az öt világrészről származó növényekből álló gyűjtemény. A természetvédelmi területen több száz különleges növényritkaságot, őshonos tiszafákat, változatos fajtájú fenyőket, mocsári ciprusokat, valamint a Magyarországon egyedülálló, több mint 100 éves mamutfenyőt is láthatunk.

Békés megye számos egyedi különleges természeti értékkel rendelkezik: a Pusztaföldvár melletti ősgyep egyedi flórája a „csuklyás ibolya” és a „kónya zsálya”, valamint az „ebfogó müge”. Csorvás határában van az országosan és egyedileg is védett „erdélyi-hérics”. A nemzeti park és annak tájvédelmi körzetei, a Körös élő- és holt vizei, a Szarvasi Arborétum, valamint az őshonos állattartó telepek, Körös-völgyi Látogatóközpont és Állatpark segíti a természeti értékek bemutatását.

2.3. Turisztikai vonzerők: kulturális értékek, gasztronómia

Az Alföld legősibb vára, a több mint 600 éves Gyulai Vár, amely Közép-Európa egyetlen síkvidéki gótikus stílusban épült téglavára. A régi szigeterőd földszintjén látható a várbörtön, az éléstár, a kovács- és fazekasműhely, az emeletén pedig a várúri lakosztályok, a fegyvertár, az alabárdos- és lovagterem, valamint a „szandzsákbég” fogadószobája található.

2. ábra Gyulai Vár látogatottsága 2017-ben

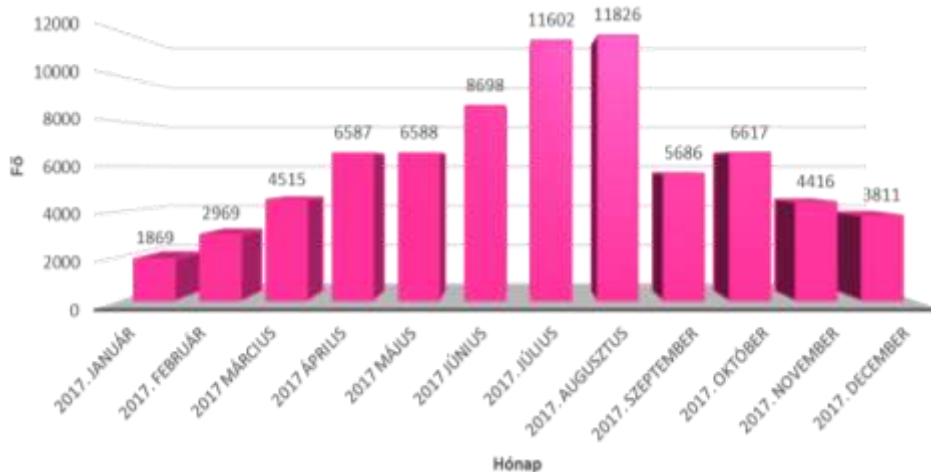
Forrás: Erkel Ferenc Kulturális Központ és Múzeum Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

A megyében tizenegy kastély, a gyulai Almásy, a szarvasi Bolza, a szabadkígyósi Wenckheim grófi családok palotái és azok parkjai láthatók. Békés egyik legszebb és leghíresebb kastélya a gyulai Almásy-kastély, melyet 2016-ban adtak át. Az alábbi ábra a 2017-es látogató adatokat tartalmazza. Három év alatt már meghaladta a negyedmillió látogató a Gyulai Almásy-kastély Látogatóközpontban a vendégek számát. (Forrás: www.behir.hu)

A megye kastélyai közül kiemelkedik a szabadkígyósi kastély, melyet az előkelő Wenckheim család Ybl Miklós tervei alapján 1875-1879 között építtetett, valamint a Vásárhelyi-Bréda –kastély Lökösházán.

A megye fontos turisztikai látványossága, a nyolc út találkozási pontjánál 1820-ban felépült legendák övezte Kondorosi Csárda. Vastag falaiban titokzatos rejtékhelyeket, pincéjéből kijárati alagutat, kéményében pedig az útvesztők sorát hozták létre. A legendák említik a fogadót, mivel „titkos” létesítményeiben, a korabeli betyárok is menedékre találtak. A néphagyomány szerint, alagútjában a híres betyár Rózsa Sándor is rejtőzködött. A ma is látható barokk stílusú csonkakontyos oromzatú, nádfedeles, tornácos épületet 1874-ben építették, jelenleg múzeumként és étteremként működik.

3. ábra Almásy-kastély látogatói adatok

Forrás: Erkel Ferenc Kulturális Központ és Múzeum Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

Az épített örökség része az 1836-ban épült Szarvasi Szárazmalom, mely az országban szinte egyedülálló módon mutatja be a hagyományos őrlési technikát.

Békés megye gasztronómiája is a kulturális örökség része., ezért nem véletlen, hogy szinte egész éven át tíz nagy gasztronómiai fesztivált rendeznek, köztük a csabai kolbászfesztivált, a szarvasi szilvanapokat, a gyomaendrődi halfőző versenyt és a kondorosi betyárnapokat. Ezen kívül hungarikum a gyulai, a csabai kolbász, és békési pálinka is.

A kulturális sokszínűséget a nemzetiségi hagyományok, a Munkácsy hagyaték, a Jókai színház, a Gyulai Várszínház és a Szarvasi Vizi Színház is erősíti.

3. Békés megye turizmusa a statisztikák tükrében

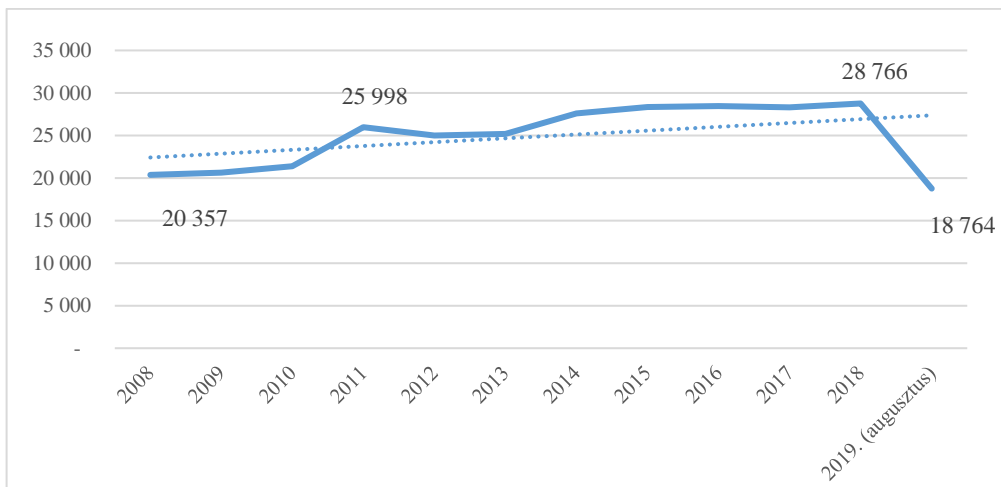
Tanulmányomban elsősorban a statisztikai megfigyelés során a sokaság egységeiről összegyűjtött információkat (melyek lehetnek számszerűek vagy nem számszerűek is) használtam fel. Ezek összesítése, rendszerezése útján jutunk az adatokhoz, melyek mindig számértékek. Ha ezek egyszerű számlálás vagy mérés útján keletkeztek, akkor abszolút adatoknak, ha viszont valamiféle matematikai művelet eredményeként jöttek létre, akkor származtatott adatoknak nevezzük őket.

Mind az alapadatok, mind a származtatott adatok elégségesek ahhoz, hogy azokból következtetéseket vonjunk le. Mindig az elérni kívánt cél határozza meg, hogy melyik módszert alkalmazzuk. Az alapadatok használata is elégséges lehet bizonyos folyamatok, eredmények bemutatására, de a származtatott adatok egy finomabb, részletesebb képet adnak ugyan arról a dologról. (Kóródi 2011) A statisztikai adatok begyűjtését a központilag gyűjtött statisztikai adatsorok elemzésével végeztem el, illetve végeztem korrelációs számítás is.

3.1. Kereskedelmi szálláshelyek adatai

Az alábbi ábrákon a kereskedelmi szálláshelyekre vonatkozó adatokat láthatjuk, melyek a KSH adatbázisból kerültek feldolgozásra.

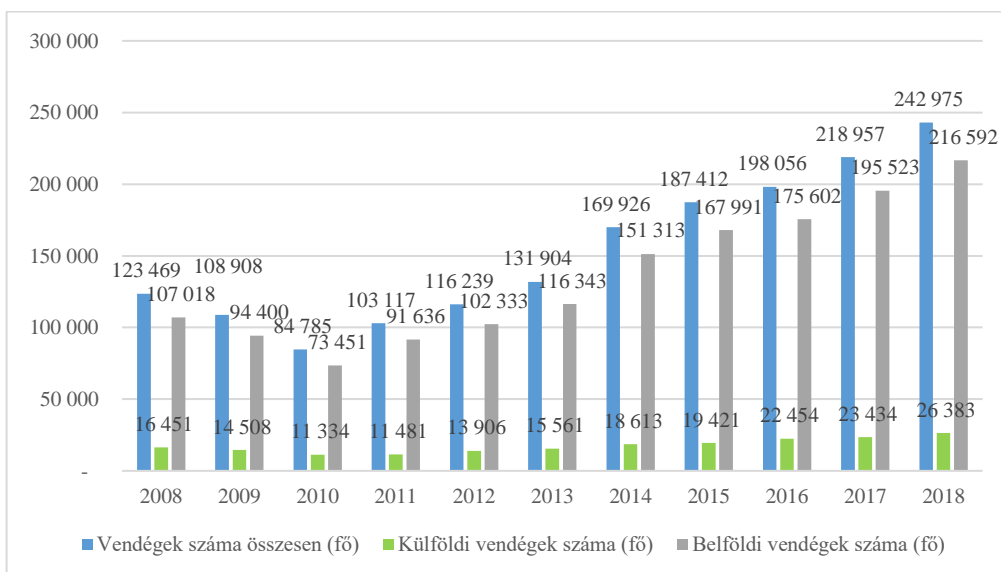
4. ábra Kereskedelmi szálláshelyeken kiadható szobák száma (db) – Békés megye

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

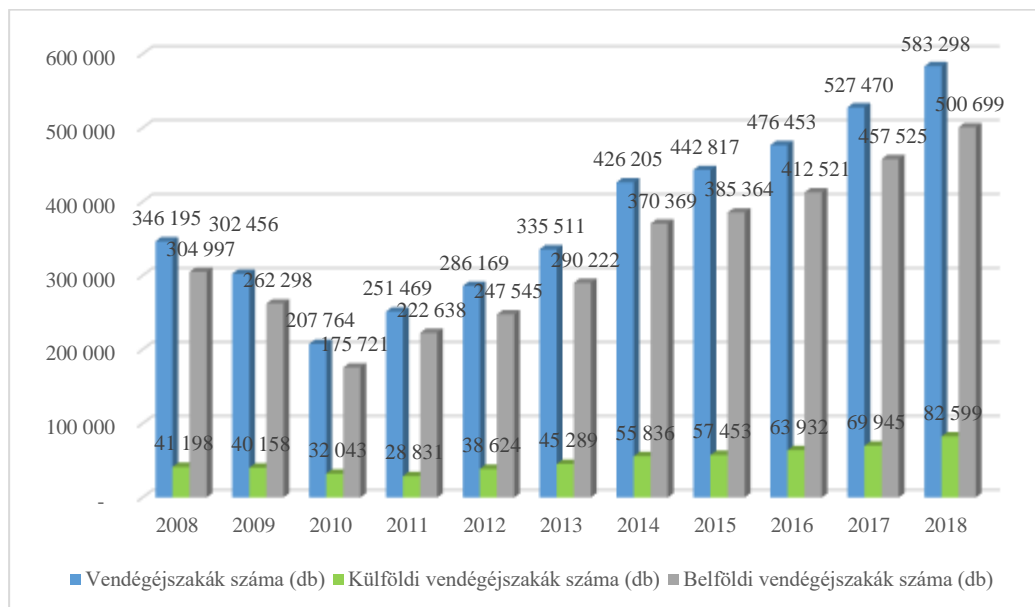
Az ábra jól mutatja, hogy közel egy harmaddal nőtt a kiadható szobák száma az elmúlt 10 év alatt Békés megyében.

5. ábra Békés megye kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma (fő)

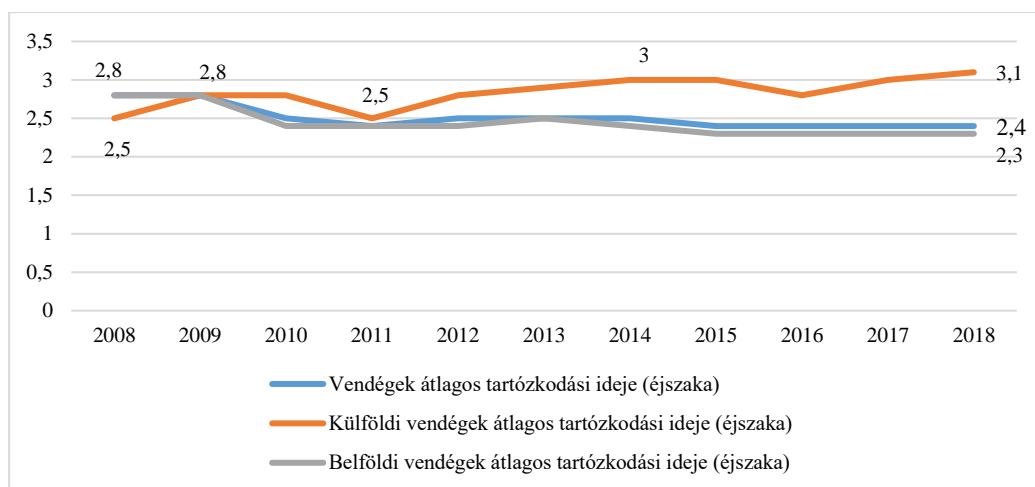
Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

6. ábra Békés megyei vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyen (db)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

7. ábra Vendégek átlagos tartózkodási ideje Békés megyében (éj)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

Az 5. 6. 7. ábrák jól mutatják azt a dinamikus fejlődést, melyen Békés megye az elmúlt évtizedben keresztülment. Az összes vendégszám 123.469 főről 242.975 főre emelkedett, ami majdnem 100%-os emelkedést mutat. A vendégéjszaka szám pedig 346.195 éjről 583.298 éjszakára nőtt, ami szintén figyelemre méltó eredmény. Viszont a vendégek tartózkodási ideje alig változott. A tendencia az, hogy viszonylag rövid időt töltenek a vendégek a térségben.

3.2. Gyula a térség kiemelkedő turisztikai attrakciója

Érdeemes kicsit részletesebben is megvizsgálni a térség kiemelt üdülőközpontjait is, melyek közül Gyula áll az első helyen.

Gyula élénk idegenforgalmával az ország egyik legkedveltebb üdülővárosa, évek óta Magyarország 10 legkedveltebb városának egyike, mely igen előkelő helyet jelent. Békés megye turisztikai központja, 1970 óta fontos közúti határátkelőhely Románia felé. A gyógyvizéről híres fürdőváros parkjaival, nyugalomával ideális hely a pihenéshez. Gyula gazdag műemlékkincsével és történelmi múltjával a Dél-Alföld és az ország egyik legjelentősebb kulturális központja. Gyulán született Erkel Ferenc, az egyik legnagyobb magyar zeneszerző a nemzeti opera megteremtője, himnuszunk zeneszerzője, akinek a szülőháza ma múzeum.

A város legfőbb vonzereje az egykori Almásy kastély természetvédelmi területté nyilvánított ősparkjában létesült fürdő. Békés megye kiemelkedő – 1985 óta gyógyhelynek minősített – nemzetközi hírű fürdőjét évről évre egyre több pihenni és gyógyulni vágyó belföldi, illetve külföldi turista keres fel. A Várfürdő mellett található Gyula másik legfontosabb látnivalója a XV. században épült, s Közép-Európa egyetlen épen maradt síkvidéki téglavára. A várban 16 év után újra működik a vármúzeum, ahol az érdeklődők 24 kiállító termen át ismerhetik meg a középkori főúri élet színtereit és az ahhoz kapcsolódó kiszolgáló részeket. A vár udvarára visszaköltözött a Gyulai Várszínház. A színház július elsejétől augusztus közepéig tartó évadában esténként a látványos történelmi dráma, a kortárs prózai színház különféle műfajai, az opera, operett, balett, bábszínház, komolyzene, jazz, népzene és néptánc legjobb előadóival és előadásaival várják a látogatókat. A várudvar mellett a pazar látványt nyújtó tószínpadon is tartanak bemutatókat, igazi fesztivált varázsolva Gyulára. A város számos kulturális rendezvény helyszíne. Az Almásy-kastély 2016 márciusára befejeződött felújítást követően 2017-ben a példaadó műemlék-felújításért járó ICOMOS-díjat nyert. Ugyanabban az évben a Beton Fesztiválon, a betonépítészet-tervezőknek kiírt kategóriában lett második helyezett Földes László építész munkája. 2018-ban a Gyulai Almásy-kastély Látogatóközpont bekerült az Év Európai Múzeuma díj 40 jelöltje közé. példaadó műemlék-felújításért. (Forrás: www.gyulaikastely.hu)

1. kép Almásy-kastély Gyula

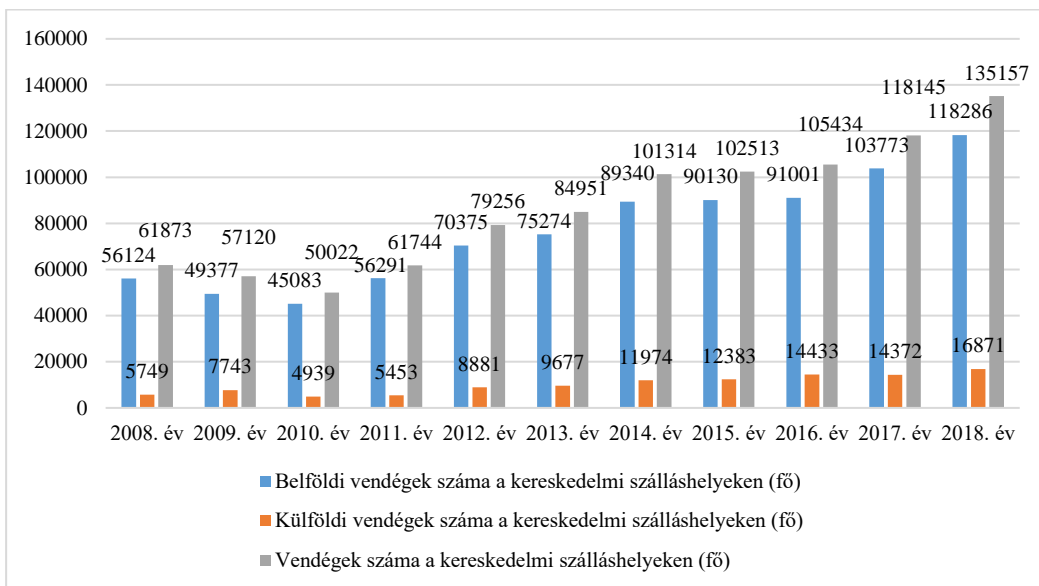

Forrás: www.gyulaikastely.hu

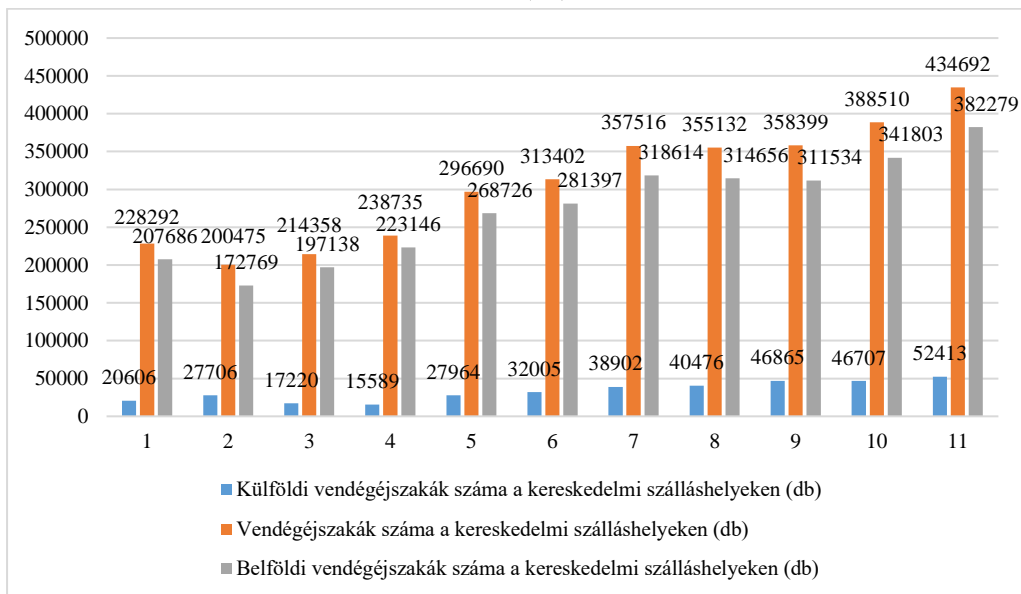
Gyula az elmúlt évtizedben különösen nagy fejlődésen ment keresztül, elsősorban az európai uniós források segítségével. Ezt mutatja a vendég, vendégéjszakák számának növekedése is. (8–9. ábrák)

8. ábra Vendégek száma kereskedelmi szálláshelyeken Gyulán 2008–2018 között (fő)

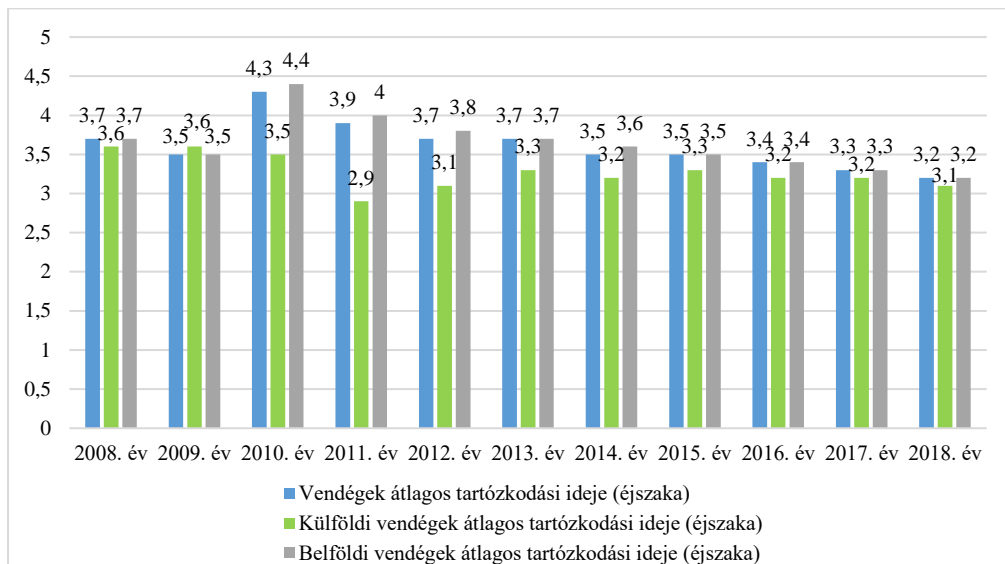
Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

9. ábra Vendégéjszakák alakulása kereskedelmi szálláshelyeken Gyulán 2008–2018 között (db)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

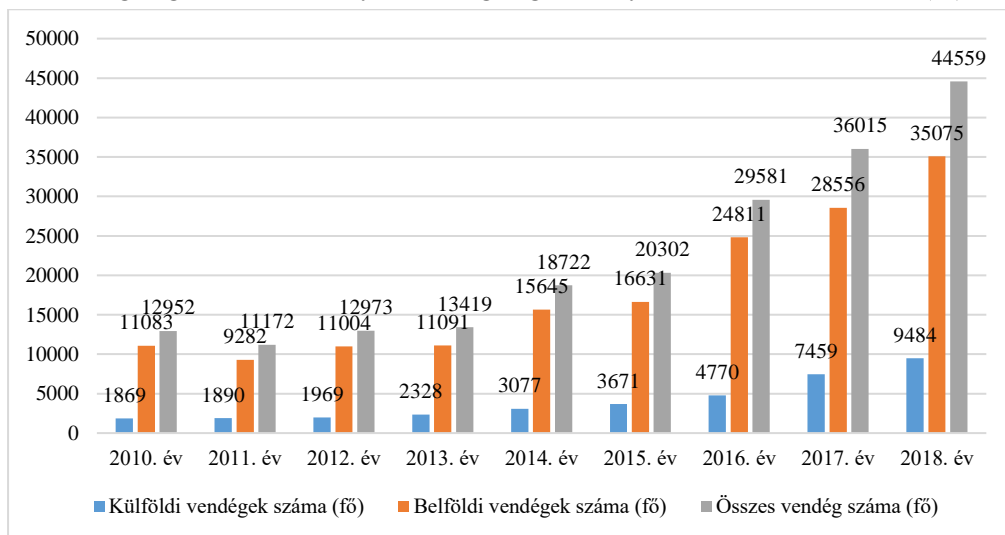
10. ábra Tartózkodási idő kereskedelmi szálláshelyeken Gyulán 2008–2018 között (éjszaka)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

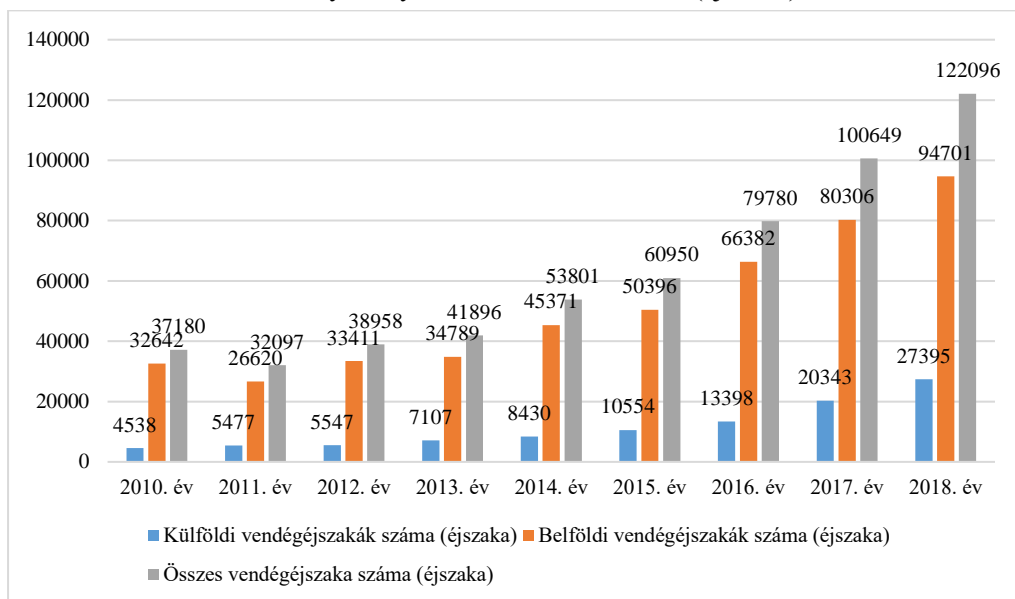
Gyulán a tartózkodási idő magasabb, mint a békés megyei átlag. Ez köszönhető a gyógyvíznek és a komplex turisztikai termékínálatnak is. A külföldi vendégek száma az elmúlt 10 évben háromszorosára nőtt. Ugyanakkor az általuk eltöltött vendégéjszaka szám nem éri el ezt az intenzitást. Fontos szempont Gyulán a magánszálláshelyek vendégforgalma is, hiszen számtalan vendég választja ezt a szállásformát. (11–12. sz. ábra)

11. ábra Egyéb – üzleti célú egyéb (korábban magán) – szálláshelyek vendégforgalma szálláshelyek vendégforgalma Gyulán 2010–2018 között (fő)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

12. ábra: Vendégéjszakák száma egyéb – üzleti célú egyéb (korábban magán) – szálláshelyen Gyulán 2010–2018 között (éjszaka)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

4. Békés megye turizmusa a turisztikai pályázatok szempontjából

Békés megye a 2007–2013 közötti és a 2014–2020-as uniós ciklusban komoly turisztikai pályázatokon nyert támogatást.

2010–2013 között DAOP pályázatok az alábbi célok megvalósításában nyújtottak segítséget:

DAOP 2. prioritás:

- Történelmi és kulturális örökség turisztikai hasznosítása
- Turisztikai attrakciók fejlesztése
- Kiemelt turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése
- Egészségügyi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése a konvergencia régiókban
- Turisztikai vonzerőhöz kapcsolódó kereskedelmi szálláshelyek minőségi és mennyiségi fejlesztése
- Helyi és térségi turisztikai desztináció menedzsment szervezetek létrehozása és fejlesztése

Ebben az időszakban összesen 38 pályázat 10.323.465.765 Ft támogatást kapott, de a teljes ciklusban, vagyis 2007–2013 között 47 pályázat, 11.779.518.849 Ft összeget jelentett. (Forrás: www.palyazat.gov.hu)

1. táblázat Békés megyére vonatkozó DAOP 2. prioritás pályázatok 2010–2013 között

Támogatási konstrukció	Pályázati kiírás megnevezése:	IH által támogatott	Megítélt támogatás
DAOP-2.1.1/B-09	Történelmi és kulturális örökség turisztikai hasznosítása	2 db	442 352 064 Ft
DAOP-2.1.1/G-09-2f	Turisztikai attrakciók fejlesztése	1 db	1 198 719 000 Ft
DAOP-2.1.1/G-11-k	Kiemelt turisztikai termék - és attrakciók fejlesztése	0 db	2 406 589 763 Ft
DAOP-2.1.1/G-11-k2	Kiemelt turisztikai termék - és attrakciók fejlesztése	1 db	1 024 636 740 Ft
DAOP-2.1.1/I-12	Egészségügyi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése a konvergencia régiókban	2 db	344 672 995 Ft
DAOP-2.1.1/J-12	Turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése	4 db	1 170 569 104 Ft
DAOP-2.1.1/K-11	Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	8 db	324 567 333 Ft
DAOP-2.1.2-09	Turisztikai vonzerőhöz kapcsolódó kereskedelmi szálláshelyek minőségi és mennyiségi fejlesztése	4 db	469 439 178 Ft
DAOP-2.1.2-12	Üzleti célú szálláshelyek fejlesztése	6 db	1 816 872 150 Ft
DAOP-2.1.3-11	Helyi és térségi turisztikai desztináció menedzsment szervezetek létrehozása és fejlesztése	1 db	92 086 500 Ft
DAOP-2.1.3-12	Helyi és térségi turisztikai desztináció menedzsment szervezetek és turisztikai klaszterek létrehozása és fejlesztése	3 db	114 523 023 Ft
DAOP-2 összesen:		38 db	10 323 465 765 Ft

Forrás: www.palyazat.gov.hu saját szerkesztés

A 2014–2019 közötti időszakban az alábbi turisztikai pályázatok voltak elérhetőek:

- TOP 1.2.1. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés. Itt 19 nyertes pályázat 4.843.879.920 Ft értékben kapott támogatást.
- GINOP-1.3.4. Turisztikai fejlesztési térségek pozicionálása
- GINOP-7.1.1. Nemzeti Kastély- és Várprogram turisztikai célú fejlesztéseinek támogatása (Szabadkígyós)
- GINOP-7.1.3. Gyógyhelyek komplex turisztikai fejlesztése (Gyula)
- GINOP-7.1.5. Nemzeti parkok komplex turisztikai fejlesztése (Körös-Maros Nemzeti Park)

A GINOP programban összesen 4 db 3.142.922.514 Ft értékben kapott támogatást. a ciklus eddigi időtartamában pedig a teljes összeg 7.986.802.434 Ft (forrás: www.palyazat.gov.hu).

Ezek a nagyarányú fejlesztések természetesen pozitív irányban befolyásolták a megye turizmusának alakulását. Itt elsősorban a fürdő fejlesztések, szálláshely kialakítása és bővítése, attrakció fejlesztés tekintetében jelentős a változás, mely a keresletet a kínálattal próbálta összhangba hozni.

A pályázatok révén új attrakciók és szálláshelyek jöttek létre, valamint bővült a szálláshelyek, attrakciók kínálata is. A vizsgált időszakban Békés megyében négy TDM szervezet is létre jött, melyek szintén pályázati forrásból komoly marketing munkát tudtak kifejezni. A négy regisztrált TDM szervezet:

- Gyulai Turisztikai Nonprofit Kft
  - GYŰSZTE Gyomaendrődi Üdültetési Szövetség Turisztikai Egyesület
  - Jövő Építők TDM Közhasznú Egyesület
  - Körös-menti Turisztikai és Kulturális Egyesület
- (Forrás: www.ngmszakmaiteruletek.kormany.hu)

Békés megye TDM szervezetei közül a legfiatalabbnak a Békéscsabai Turisztikai Egyesület tekinthető, akik 2016-ban regisztráltak. (Forrás: www.turizmus.com) Mivel a Magyar Turisztikai Ügynökség megváltoztatta a helyi TDM szervezetek támogatásának feltételeit, így ők már nem tudtak olyan pályázati forrásokhoz jutni, mint a másik négy szervezet.

Ugyanakkor elmondható, hogy ezeknek a szervezeteknek a munkája a Tourinform irodák működtetésével komoly marketing munkát fejtettek ki, hozzájárulva a térség turizmusának bővüléséhez.

Számos tanulmány foglalkozott az elmúlt években a TDM szervezetek ilyen jellegű hatásával, illetve vizsgálta konkrétan Békés megyében a Gyomaendrődön működő TDM szervezet tevékenységével. (Glózik–Oláh 2017)

5. Helyi lakosság viszonyulása a turizmushoz

Fontos megvizsgálni, hogyan alakult Békés megye népessége az elmúlt két népszámlálási időszakot tekintve, vagyis 2001-ben és 2011-ben. A következő öt évre egy mikrocenzusos eljárás ad képet a népesség alakulásáról. A mikrocenzus egy

ügynevezett kis népszámlálás, amely két teljes körű összeírás között követi nyomon a társadalmi folyamatokat mintavételes felméréssel. Népszámlálásra világszerte általában tízévenként kerül sor, felmérve egy-egy ország lakosságának és lakásállományának jellemzőit. Magyarországon ilyen feladatot a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) utoljára 2016-ben hajtott végre.

2. táblázat Népszámlálási adatok

Év	Nő	Férfi	Összesen
2001 népszámlálás	207.778 fő	190.013 fő	397.791 fő
2011 népszámlálás	188.406 fő	171.542 fő	359.948 fő
2016 mikrocensus	177.130 fő	162.173 fő	339.303 fő

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

Az adatokból jól látszik, hogyan csökkent a megye lakossága, ami azért is érdekes, mert a turizmus viszont jelentősen bővült.

Érdeemes megvizsgálni, hogyan alakult az állandó népesség száma három, turisztikai szempontból kiemelt városban.

3. táblázat Népesség alakulása a kiemelt turisztikai városokban

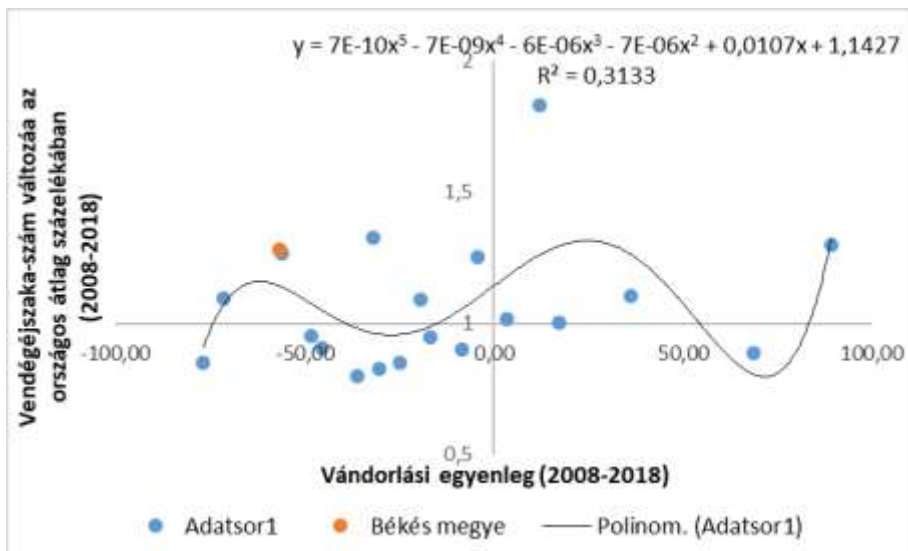
Év	Gyula	Szarvas	Orosháza
2001 népszámlálás	32.000 fő	17.965 fő	32.278 fő
2011 népszámlálás	31.067 fő	16.954 fő	29.081 fő

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

A turisták oda szeretnek utazni, ahol egyébként a helyi lakosság is jól érzi magát. Természetesen az alap infrastruktúra létezik a turisták és a lakosság számára is, viszont más összetevőket is vizsgálni kell, amelyek a helyi lakosság számára fontosak. Ilyenek a munkalehetőség, jövedelem, orvosi ellátás, egészségügy, helyi és távolsági közlekedés, szociális intézmények: bölcsőde, óvoda, oktatás, képzés, idős ellátás, szórakozás, közművelődési intézmények, civil szervezetek megléte. Ha ezeket az összetevőket vizsgáljuk, akkor megállapíthatjuk, hogy Békés megye nem áll előkelő helyen sem a reálkeresetek tekintetében, sem pedig a kvalifikált munkaerő tekintetében sem. Erőteljes az elvándorlás, ami a turisztikailag frekvenciált desztinációkat is érzékenyen érinti. Ez később komoly problémát okoz majd a turisztikai munkaerő piacon is.

Ha a vizsgált időszakban (2008–2018) a vándorlási egyenleget és a vendéjszakák változását hasonlítjuk össze, igen differenciált képet nyújtanak a megyék. A két jelenség között erős egy- vagy ellentétes irányú kapcsolat nem fedezhető fel, a Spearman-féle rangkorrelációs együttható értéke +0,168 értéket vesz fel. Vagyis a két dimenzió, a népesség vándorlása és a vendégéjszakák növekedése/csökkenése szorosan nem függ össze, azok között „hullámzó” kapcsolat figyelhető meg. A legjobban illeszkedő polinomiális függvény 31,33 százalékos determinációs együtthatót ad, ami szintén nem egy erős kapcsolatot jelez.

11. ábra A vándorlási egyenleg és a vendégéjszakák változása közötti kapcsolat megyei szinten (2008–2018)

Megjegyzés: a vendégéjszaka-növekedés tengelyen a kiugró értéket (1,831) Fejér megye képviseli.

Forrás: KSH adatai alapján saját számítás és szerkesztés

Amint az látható, Békés megye 2008–2018 között a legrosszabb vándorlási egyenleggel bíró megyék egyike (–56,58 ezrelék), ugyanakkor a vendégéjszakák növekedésében az egyik legnagyobb nyertes ebben az időszakban. Sőt, ha a két adatsor rangsorai közötti különbséget is megvizsgáljuk, Békés megye nyújtja az egyik legellentmondásosabb képet, a vándorlás tekintetében a 18. legrosszabb a pozíciója, míg a turisztikai teljesítmény-javulásban a 4. legjobb.

6. Összegzés

A tanulmányban bemutattam Békés megye turizmusának alakulását az elmúlt egy évtizedben. A statisztikai adatokból jól látszik, hogy mind a vendégek, mind pedig a vendégéjszakák száma dinamikusan növekszik. Ez elsősorban a vonzerő-, és szálláshelyfejlesztéseknek köszönhető. Gyula vonzza a legtöbb vendéget attrakcióival, környezetével, turisztikai infrastruktúrájával.

Természetesen a diszkrécionális jövedelmek is emelkedtek országos szinten, ami szintén pozitívan befolyásolja a turizmust. A motiváció felkeltésében a marketingnek óriási a szerepe. A megyében az elmúlt tíz évben négy helyi TDM szervezet jött létre, akiknek a tevékenysége kiegészítve a Tourinform irodák front office munkájával óriási segítség a turizmusban érdekelt szolgáltatók, non-profit szervezetek és nem utolsósorban a turisták számára.

Ugyanakkor figyelembe véve a demográfiai mutatókat, látjuk, hogy még a turisztikailag legfrekvenciáltabb desztinációikban is csökken a lakosság száma, amit a vidékfejlesztés egyéb eszközeivel kell mérsékelni. A turizmus az egyik kitörési pont,

de nem mindenható. Azok számára is elérhetővé kell tenni a vidéket, akik a mindennapjaikat élik itt. Gondoskodni kell megfelelő egészségügyi ellátásról, oktatásról, idős gondozásról. Ezek nélkül lassan elnéptelenedik ez a vidék, pedig csodálatos dolog itt élni!

Felhasznált irodalom

Erdész, Á. (2010): Békés megye története, Typografika Kft., Békéscsaba

Eurostat (2020): Területi GDP adatsorok

<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

Glózik, K. (2013): Dualizmus kori fürdőélet Békés megyében. In *Kitekintés – Perspective*, XVII, 19, Békéscsaba, SZIE – GAEK, 53–60.

Glózik, K. – Oláh R. (2017): *TDM szervezet szerepe Gyomaendrőd turizmusában, Felelős Turizmus Nemzetközi Tudományos Konferencia* Békéscsaba, Alapítvány a Felsőfokú Közgazdasági Képzésért Békés Megyében, 38–45.

Kóródi, M. (szerk.) (2011): *Turizmus kutatások módszertana*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.

Lengyel, B. – Bajmócy, Z. (2013): Regionális és helyi gazdaságfejlesztés az evolúciós gazdaságföldrajz szemszögéből. *Tér és Társadalom*, 27, 1, 5–29.

<https://behir.hu/harom-ev-alatt-negyedmillio-latogato-a-gyulai-almasy-kastely-latogatokozpontban> Letöltve: 2019. október 8.

https://gyulaikastely.hu/events/garantalt_programok Letöltve: 2019. október 10.

<https://gyulaikastely.hu/fooldal/tortenet> Letöltve: 2019. október 10.

<http://ishm.elte.hu/hun/hunkarta/varme/bek/bek.gif> Letöltve: 2019. október 10.

<http://kmnp.nemzetipark.gov.hu/index.php?pg=menu> Letöltve: 2019. október 11.

https://www.ksh.hu/mikrocenzus2016_info Letöltve: 2019. október 11.

<http://www.ksh.hu/turizmus-vendeglatas> Letöltve: 2019. október 12.

<https://ngmszakmaiterulet.kormany.hu/download/5/7f/41000/Regisztr%C3%A1lt%20TDM%20szervezetek%20list%C3%A1ja0302.pdf> Letöltve: 2020. július 16.

https://www.palyazat.gov.hu/tamogatott_projektkereso Letöltve: 2019. október 15.

<http://pepikert.hu/regmult> Letöltve: 2019. október 16.

<http://termalfurdo.hu/furdozes/bekes-megye-12-kivalo-furdoje-amelyekben-telen-is-szivesen-csobbanunk-6621> Letöltve: 2019. október 17.

<https://turizmus.com/desztinaciok/regisztalt-tdm-szervezette-valt-a-bekescsabai-turisztikai-egyesulet-1135946> 2016. Letöltve: 2020. július 16.